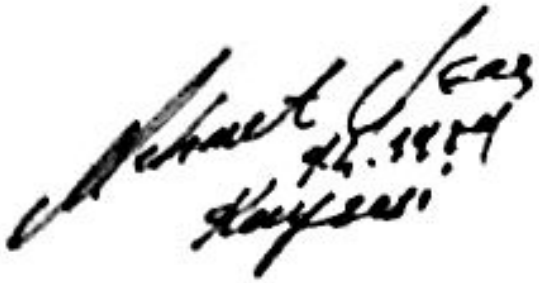

WALLACE STEVENS

ŞİİRLER

Çeviren ve
Hazırlayan :
Talât Sait Halman

YEDİTEPE

WALLACE STEVENS

DÜNYA ŞAİRLERİNDEN SEÇMELER · 6

Kapak düzeni: A. Arad
Kapak baskısı: Mine Matbaası

Çeviren ve Hazırlayan:

TALÂT SAİT HALMAN

Wallace Stevens

SEÇME ŞİİRLER

YEDİTEPE

YAYINLARI

YEDİTEPE YAYINLARI : 193

Nuruosmaniye, Mengene Sokağı
Yeni Han No. 21 — İstanbul

(Telefon: 22 74 73)

Çevirilerini yayınladığımız şiirlerin hepsi, Holly Stevens ve Alfred A. Knopf, Inc. Yayınevinin izniyle, **The Collected of Wallace Stevens** (Copyright 1954. Wallace Stevens) adlı eserden alınmıştır.

Şiirlerin ve çevirilerinin her hakkı mahfuzdur.

Bu kitap 1970 yılı Kasım ayında İstanbul'da Asya Matbaasında dizilmiş, Dilek Matbaasında basılmıştır.

İÇİNDEKİLER

Önsöz . . . 9

ŞİİRLER

Kardan Adam 17
İmparator Dondurma . 18
Saat Onda Hayal Kırıklığı 19
Camgöbeği Cam Çimler İçinde 20
Rüzgâr Değişir 21
Döküntü 22
On Üç Yolu Karakuşa Bakışın 23
Kuram 27
Bir Erin Ölümü . . 28
Mert Adam . 29
Külrengi Taşlarla Külrengi Güvercinler 30
Okuyucu . . 32
Balıkçı Başı . . 33
Garip Mertlik Üstüne Söyleşiler 34

Sırf Dört Dönmekteki Kıvançlar 35
Bir Yanardağdan Posta Kartı 36
Düşen Adamlar 38
Yıkıcı Bir Kuvvettir Şiir 41
İklimimizden Şiirler 42
İki Armut Üstüne İnceleme 45
Kuru Somun 47
Dağ Başlarında Cılız Bir Akıl 49
İnsanla Şişe 50
Uyurgezer 52
Salt Var Olmaktan Yana 54
Gitgide Daha Az İnsanca, Ey Barbar Ruh . . 55
Vadideki Kandil 57
Karaların Hüküm Sürüşü 58
Sözlerden Yapılmış İnsanlar 61
Türkü Söyler Kadının Biri Eve Dönen Ere . . 62
İrlânda Yarları Moher'in 64
Nesne Üstüne Düşünceler Değil De 66
Kendi Yaşamında Uyuyan Çocuk 68
Al Eğrelti 69
Parktaki Boş Yer 71
Dövmeler 72
Çay 73
Yer Gök Düşünceleri 74
Kükreyen Rüzgâra 75
Eve Dönerken 76

ÖNSÖZ

WALLACE STEVENS VE ŞİİRİ

«Yaşamakta ne vardır düşüncelerden başka»

«Bizim aradığımız,
«En arınmış gerçeğin şiiridir»

«En büyük yoksulluk, gerçekler dünyasında
«Yaşamamaktır.»

«Şiir, yaşamayı tazeler, paylaşırız
«Bir ân için, ilk düşünceyi...»

«Muhayyilenin yarattığı nesneye inanmak
daha kolaydır.»

Amerikan şiirinin üç yüzyılı aşkın bir tarihi var. Bu süre boyunca hiç bir şair, Wallace Stevens kadar yoğun «soyut şiir» vermiş değildir. Dünyanın gelmiş geçmiş şairleri arasında da Stevens ölçüsünde «soyutlama»ya rastgelmek zor.

Stevens, biraz da platonik düşüncelerden esinlenerek, muhayyilenin gerçekten daha gerçek olduğuna inanmış ve şiirlerinde — akıl yoluyla — somut varlıkların soyut özlerini bulup şiir bi-

çiminde yoğurmuştur. Bu estetiği «Çağdaş Şiir» adlı ünlü bir şiirinde şöyle özetlemiştir:

«Yeterli olanı bulmak çabasındaki
«Aklın şiiri.»

Gerçeklerle estetik arasındaki ilişkileri arayışın şiiridir bu... Stevens, soyutlamayı kişisel niteliklerin ötesine, felsefî alanlara götürmüş, toplum sorunlarını ve gündelik kaygıları baştan sona şiirin dışında tutmuştur. Yazdıklarının hiç birinde siyasal yarar düşüncesi yoktur. Stevens, aşırı duyarlığa ve santimantal söyleyişe yer vermemiştir. Ne dar anlamda bencil bir şair, ne de sanatını toplum dâvâlarına adamış... Stevens, kişisel duyguları aşan, dilin bütün ses ve anlam kaynaklarını seferber eden, muhayyilenin gerçekleri arayıp özleştirerek yeni yorumlar yapmasından şiirler doğduğuna inanan bir ozan...

İlk bakışta Wallace Stevens bize uzak ve yabancı görünüyor... 1950'lere kadar bizde Stevens'ın estetiğine benzer bir şiir anlayışı yoktu. Ama, 1955'ten bu yana, bellibaşlı Türk şairlerinden birçoğunun yazdığı «soyut» şiirler, Wallace Stevens doğrultusunda.

İkinci Yeni akımının temel düşüncelerinden bazıları — bilerek ya da bilmeden — Stevens'ın şiiriyle ilişki kurmuş gibiydi... 1960'ların ikinci yarısında — başarılı toplumcu, gelenekçi ve destansı şiirler bir yana bırakılırsa — en fazla ilgi toplayan Türk şiirleri, «soyut» şiirlerdi. Melih Cevdet Anday, Oktay Rifat, Behçet Necatigil, Turgut Uyar, Cemal Süreya, Edip Cansever, Ahmet Oktay, Ülkü Tamer, Gülten Akın, Sabahattin Kudret Aksal, Kemal Özer, Ali Püsküllüoğlu, Talâsin Saraç, İsmet Özel, Ataol Behramoğlu, Süreyya Berfe, Hilmi Yavuz, Refik Durbaş ve Süreyya Kanıpak, Stevens doğrultusunda nice etkili şiirler yazdılar. Bunlardan bazılarına — özellikle Melih Cevdet Anday'ın ve Oktay Rifat'ın bu dönemdeki dört-beş bayındır birkaç şiirine — Stevens hayatta olsa gıpta ederdi, diyebiliriz.

Wallace Stevens, memleketimizde pek az tanınan bir yabancı şair. Dilimize az çevrildi. Şiirini eleştiricilerimiz pek söz konusu etmediler. Stevens'dan ilk çevirileri — benim bildiğim kadarı — Özdemir Nutku ile Tarık Dursun K. yaptı... Melih Cevdet Anday, **Yeni Ufuklar**'da birçok çeviri yayınladı. Cevat Çapan da ilgilendi Stevens'la... Yanılmıyorsam, şimdiye kadar Stevens'dan en fazla çeviri yapan ve Stevens'ın «soyut» sanatı konusunda en

çok yazan ben oldum: **Türk Dili**'nde, **Varlık**'ta, **Yeditepe**'de ve **Cep Dergisi**'nde çıktı Stevens çevirilerim... 1963 ocağında, **Varlık**'ta soyut hakkında yayınladığım iki uzun araştırmanın bekçiliği, Stevens'ın şiiriydi (Bu iki yazıyı Memet Fuat **Türk Edebiatı 1964**'te tekrar yayınladı.)

Wallace Stevens'ın en belirli etkisi, Melih Cevdet Anday'ın 1960'larda yazdığı şiirlerde görülmektedir. Anday, Stevens'ın önemli şiirlerinden birkaçını Türkçeye kazandırmakla kalmamış, bu Amerikan «soyut» şairini bilinçli olarak inceleyip «soyutlama» sürecinin birçok yollarını kendi şiirlerinde kullanmıştı. Anday **Kolları Bağlı Odysseus**'da Stevens'dan İngilizce mısra bile almıştır.

İngilizce bilen bazı çağdaş şairlerimiz — bu arada elbette Ülkü Tamer — Stevens'ın orijinallerini dikkatlice okumuş ve okumakta olsalar gerektir. Stevens'ın başka «soyut» şiirlerde sezilen etkileri, dolaylıdır... Bazılarında ise etki sandığımız belki de aslında bir benzerlikten başka bir şey değil...

Wallace Stevens, kendi ülkesinde de yıllar boyunca yavaş yavaş belli etmişti etkisini... Bütün edebî modaların ve akımların dışında kaldı. Yazarlarla, şairlerle, eleştiricilerle dostluğu yoktu, hattâ pek teması yoktu. Kişiliğini saklı tutan ve şiirlerini okurların muhayyilesiyle yalnız bırakan bir şairdi. 1955 yılında öldüğü vakit, Amerika'nın en büyük beş altı şairinden biri olduğunu hemen bütün eleştiriciler ve edebiyat tarihçileri kabul ediyordu. Ölümünden bu yana, şiirinin etkisi yaygınlaştı. 1960'ların sonuna doğru Amerika'da hakkında en fazla araştırma, inceleme ve eleştiri yayınlanan şair, Stevens'dı.

Ünlü Amerikan şairinin biografisi yazılıyor ama, okuyucu bulamaz kolay kolay... Çünkü büyük yaratıcı sayılan pek az insanın hayatı, Stevens'ın uzun ömrü kadar olaysız geçmiş olabilir. Rahat, varlıklı, heyecansız, üzüntüsüz bir hayat... Stevens'ın eserinde aşk, nefret, öfke, ıstırap gibi heyecanların bulunmayışı, bu yüzden olsa gerek.

1879'da Pennsylvania eyaletinin Reading kasabasında doğdu. 1897'den 1900'e kadar, Harvard'da okudu. Sonra Paris'e gidip yazarlığa başlamağı tasarladı ama, vazgeçti. Bir süre **New York Herald Tribune** gazetesinde muhabir olarak çalıştıktan sonra New York Hukuk Fakültesine girip 1903'te avukat oldu. 1916'ya kadar New York'ta avukatlık yaptı. 1916'da Connecticut eyaletinin Hartford şehrindeki Hartford Kaza ve Hasar Sigortası Şirketine hukuk müşaviri olarak girdi. 1955'e kadar — hemen hemen kırk yıl — aynı şirkette çalıştı. 1934 yılında şirketin genel müdü

rü olmuştu. 1955'te sona eren ömrünün asıl amacı belki şiir değildi de, şirketi başarılı olarak yönetip geliştirmek ve hem kendisine hem ailesine rahat bir hayat sağlamaktı. Stevens, iş adamı ve aile başkanı olarak, bütün isteklerini gerçekleştirdi.

Ömrü boyunca, sigorta şirketi yönetmenliği ile şairliği birbirinden apayrı iki çaba olarak yürüten Stevens, ilk şiirlerini 1960'larda, çeşitli dergilerde yayınlamıştı. Bu şiirlerde «soyutluk» kıvama varmamıştı henüz... Kendisi de, sonradan, bu eski şiirlerini okuyunca tüylerinin diken diken olduğunu söyledi.

İlk şiir kitabı, Stevens'ın gitgide geliştirip yoğunlaştıracağı «soyut»un bütün unsurlarını bir araya getiriyordu **Harmonium** (Âhenk). 1923'te, Stevens kırk dört yaşında iken yayınlandı. Şair, kavramları ve tekniği bakımından, olgunluğa ermişti. Sonraki kitapları aynı olgunluğun ileri aşamalarıdır.

İkinci kitabı olan **Ideas of Order** (Düzen Düşünceleri) on iki yıl sonra — 1935'te — yayınlandı. 1936'da **Owl's Clover** (Baykuşun Yoncası), 1937'de **The Man with the Blue Guitar** (Mavi Gitarlı Adam) çıktı. Sonra, 1942'de **Parts of a World** (Bir Dünyanın Parçaları) ile **Notes Toward a Supreme Fiction** (Ulu Anlatım için Notlar)... 1944'te, Fransızca başlıklı bir şiir kitabı: **Esthétique du Mal**... 1947'de **Transport to Summer** (Yaza Ulaşım) çıktı. Bu kitaba önceki iki kitaptaki şiirler de eklenmişti. 1948'de **A Primitive like an Orb** (Çember gibi İlkel), 1950'de ise **The Auroras of Autumn** (Güz Şafakları) yayınlandı. 1953'te **Seçme Şiirler** çıktı, 1954'te **Bütün Şiirleri**... 1951'de, şiir sanatı konusundaki konferanslarının metinleriyle düz yazılarını bir araya getiren ilk ve tek nesir kitabı çıktı: **The Necessary Angel: Essays on Reality and the Imagination** (Gerekli Melek: Gerçek ve Muhayyile konusunda Denemeler)... Ölümünden iki yıl sonra, tanınmış edebiyatçı Samuel French Morse, Stevens'ın ilk ve son şiirlerini, daha önceki kitaplara nedense girmemiş olan birkaç şiiri, üç piyesini ve birkaç nesir yazısını bir ciltte topladı. Şairin kızı Holly Stevens da, babasının birçok kimselere yazdığı mektupları **Letters of Wallace Stevens** (Wallace Stevens'ın Mektupları) başlığı altında yayınladı.

Stevens'ın sanat kişiliği ve ünü bakımından, uzun şiirlerinin önemi büyüktür. Birkaçı, Amerikan şiirinin temel eserleri arasında sayılmaktadır. Özellikle **«Pazar Sabahı»** adlı şiirin Yirminci Yüzyılda Amerika'da yazılmış en ustalıklı ve en başarılı uzun şiir olduğunu söyleyen eleştiriciler var. Ne yazık ki Stevens'ın uzun şiirlerinden hiç biri Türkçeye çevrilmiş değildir. Bu kitapta da,

birkaç tane uzunca şiir var ama, Stevens ve soyut şiir bakımından büyük önem taşıyan ünlü uzun şiirlerin çevirileri yok. Bunlardan birini ya da birkaçını ilerde çevirip yayınlamağı düşünüyorum. Daha iyisi, Melih Cevdet Anday, Ülkü Tamer, Cevdet Çapan gibi usta çevirmenler bu şiirleri Türkçeye kazandırmalı...

Benim kitabımda yer alan şiirler arasında Stevens'ın en etkili şiirlerinden birçoğu var: **«İmparator Dondurma»**, **«On Üç Yolu Karakuşa Bakışın»**, **«Kardan Adam»**, **«İklimimizden Şiirler»**, **«İki Armut Üstüne İnceleme»**, **«Al Eğrelti»**, **«Nesne Üstüne Düşünceler Değil de Nesnenin Kendisi»** ve başkaları... Bütün bu şiirlerde Stevens'ın soyut sanatının özlerini ve değişik yönlerini görmek mümkün...

Şiir estetiği ile ilgilenen çevirmenlerimizin Wallace Stevens'ın **The Necessary Angel** (Gerekli Melek) adlı kitabındaki yazılardan çeviri yapmamış olmalarına şaşmamak ve üzülmemek elde değil. Soyut şiir akımlarımızın daha verimli ve sağlam gelişmesi bakımından bu yazıların çevrilip tartışılması, bence, büyük ölçüde yarar sağlayacaktır.

Wallace Stevens, şiir estetiğiyle ilgili bir şiirinin bölüm başlarında, soyut yaratıcılığın ilkelerini şöyle özetlemiştir:

Soyut Olmalı / Değişmeli / Zevk Vermeli

Kendi şiirleri, bu özellikleri birleştiren ve yüzeydeki anlam zorluklarına rağmen okurları özlü gerçeklere yönelten âhenkli eserlerdir.

Stevens'ın soyutlaması, nesnel ve öznel unsurlardan yeni sentezler yapmakta ve bu sentezi şiirin içinde dinamik bir gelişme sürecine koymaktadır. Muhayyilenin gerçekleri dilin vargücüyle harekete geçirmesidir bu... Tanınmış Amerikalı şair ve eleştirici Randall Jarrell'in bir yazısında belirttiği gibi, Stevens'ın şiirlerini okurken «gözlem yapmakta, düşüncelere dalmakta, yaratmakta olduğunun öylesine farkındayız ki şiir yazmak sürecinin şiirin ta kendisi olduğunu söylemek gelir içimizden.»

Şiirin iç evrimi Stevens'ın sanatında ağır basan bir unsurdur. Hemen her şiirinde «kinetik» (devinimli) denebilecek bir arayış, ötelere uzanış, yorumcu ve yoğurucu bir düşünce atılımı vardır. Stevens'ın dediği gibi:

«Değişimin tazeliği,
«Dünyanın tazeliğidir.»

Stevans'ın soyut şiirinde, başta Northrop Frye olmak üzere

birçok eleştiricinin belirttiği bir özellik var: Şiirlerinde teori ile uygulamanın birleşmesi... Denebilir ki Stevens, bütün eserlerini geniş kapsamlı bir şiir felsefesinin birbirleriyle ilişkili bölümleri gibi yaratmıştır. Bir bakıma, «Şiirin Şiiri»dir bu...

Kelime, söyleyiş ve ritm zenginliği, Stevens'ın şiirlerinin müziği andıran bir etki yapmasını sağlamaktadır. Stevens, sadece kendi muhayyilesinin serüvenlerini gözler önüne seren bir şair değil... Okura ses, soyut anlam, sembolik imaj ve görüntüler, özlü kavramlarla zevk vermeğe çalışan bir sanatçı...

Stevens, şiirinin amaç ve yararlarını bir yazısında şöyle belirtmiştir:

«Şiirin konusu hayattır. Şiirin gücü, değdiği her şey üstünde izini bırakır, bağdaşmaz gibi görünen şeyleri birleştirir, hepsini belirli erdemlerle bir araya getirir, bilineni bularak bilinmeyeni yaratır ve insanların yaşamlarına yardımcı olur.»

«Düşüncenin görünür olmasıdır bu
«Bir akım içinde yüzlerce göz görür hep birden»

«Şairin yarattığı bir doğadır şiir»

«Varlığın görkemli yaratıcısı,
«Muhayyile, tek gerçek
«Hayal edilen şu dünyada.»

«Akıl ne denli büyükse şair de o denli uludur...
Şair, akıl gücü ve gayretiyle yaratır.»

«Şair, dünyayı değiştirerek insanlığa kabul ettirir.»

ŞİİRLER

KARDAN ADAM

Kış beyinli olmalı ki insan
Kırağıyla çam dallarında
Kardan kabuğu görüp anlasın;

Üşümüş olmalı uzun süre
Görmek için buza bürünmüş ardıçları,
Katı kozalakları uzak parıltısında

Ocak güneşinin; düşünmek isterse
Mutsuzluğu rüzgârın uğultusunda,
Birkaç yaprağın sesinde,

Toprağın sesidir bu
Aynı rüzgârla dolu
Aynı çıplak yerde esip durur

Kar içinde dinleyen insan için.
Kendi bir hiçse göremez ki
Orada olmayan hiç bir şeyi, olan hiç bir şeyi.

İMPARATOR DONDURMA

Gelsin o azman pürolardan saran
Çam yarması, ver emrini çırpsın da köpürtsün
Bir alay kâsede şehvet dolu kaymak lülesi.
Fink atsın her günkü giyim kuşamla
Yosma kızlar ve bir aylık gazete
Kâğıtlarında çiçekler getirsin oğlanlar.
Görünen varlığı olsun bitişin, durdurma.
Biricik imparator, imparator dondurma.

Al artık üstüne vaktiyle kuşlar işlediği
Çarşafı üç tane cam tokmağı
Kopmuş olan akçam komodinden çıkart,
Ört o çaşaflara hatunun yüzünü.
Çıkıverdiyse o boynuzlu ayaklar,
Nice donmuş, nice ruhsuz diye ispata yarar.
Kandilde ışıklar dursun, el sürme.
Biricik imparator, imparator dondurma.

SAAT ONDA HAYAL KIRIKLIĞI

Evler perilidir
Ak gecelıklerle.
Yeşil değil hiç biri,
Ne de yeşil halkalarla mor,
Ne de sarı halkalarla yeşil,
Ne de mavi halkalarla sarı.
Tuhaf değil hiç biri
Dantelli çoraplarla,
Boncuklu kuşaklarla.
İnsanlar düşünü görmeyecek
Şebeklerin salyangozların.
Sırf, şurda burda, yaşlı bir denizci
Sarhoş, ayağında çizmesiyle sızmış,
Kaplanları yakalar
Kıpkırmızı havada.

CAMGÖBEĞİ CAM ÇİMLER İÇİNDE

Hangisi gerçek —
Çimler içinde bu camgöbeği camdan şişe mi,
Yoksa sardunya saksılı peyke, lekelenmiş şilte
ve güneşte kuruyan tulum mu?
Hangisi gerçekten içine almış dünyayı?

Hiç biri, ne de ikisi birden.

RÜZGÂR DEĞİŞİR

Rüzgâr şöyle değişir:
Hâlâ özleyerek düşünen
Ve umutsuzluğa düşen
Bir ihtiyarın düşünceleri gibi.
Rüzgâr böyle değişir işte:
Hiç bir boş hulyası olmayan,
Hâlâ us - dışı şeyler duyan kadın gibi.
Rüzgâr böyle değişir işte:
Gururla yaklaşan insanlar gibi,
Öfkeyle yaklaşan insanlar gibi.
Rüzgâr şöyle değişir:
Hiç bir şeye aldırış etmeyen
Bir insan gibi, ağır mı ağır.

DÖKÜNTÜ

O garip çiçek, güneş,
Tıpatıp söylediğin şey.
Kendi bildiğini oku.

Şu dünya çirkin,
İnsanlar üzgün.

Orman tüylerinden bir tutam,
O vahşi hayvan gözü,
Tıpatıp söylediğin şey.

O ateş azgını,
O tohum,
Kendi bildiğini oku.

Şu dünya çirkin,
İnsanlar üzgün.

ON ÜÇ YOLU KARAKUŞA BAKIŞIN

I

Yırmi karlı dağın arasında
Kıpırdanan tek şey
Gözüydü karakuşun.

II

Üç aklım vardı benim,
Bir ağaç gibi
Üstüne üç karakuş konmuş.

III

Karakuş fırdöndü güz yellerinde,
Az buçuk şaklabanlıktı bu.

IV

Bir erkek, bir de kadın
Birdir.
Bir erkek, bir kadın, bir de karakuş
Birdir.

V

Hangisinin güzelliğini seçsem acaba,
İnce söyleyişli sesin mi,
Üstü kapalı sözün mü?
Yoksa karakuşun ıslığı mı,
Ya da ıslıktan hemen sonra?

VI

Salkım saçak buzlar doldurdu
Camı zıvanadan çıkmış upuzun pencereyi,
Gölgesi karakuşun
Bir ileri bir geri pencereyi arşınladı.
İçten dıştan bir duygu
İzledi gölge içinde
Sırrına erilmez bir inancı.

VII

Ey cılız erkekleri Hadamın,
Niye altın kuşlar düşünüzde?
Görmüyor musunuz karakuş
Nasıl yürüyor ayakları altında
Çevrenizdeki kadınların?

VIII

Soylu şiveler bilirim,
Berrak kaçılmaz ritmler;
Ama şunu da bilirim ki
Karakuş içli dışlıdır
Benim bildiklerimle.

IX

Karakuş uçup gözden ırak olunca
Çizdi kenarını
Bir alay çemberden bir tanesinin.

X

Karakuşlar göze görününce
Yeşil bir ışıkta uçarken
Ses cümbüşünün muhabbet tellâlları
Haykırır cırtlak cırtlak.

XI

Connecticut üstünden geçti
Bir sırça fayton içinde.
Bir sefer içi korkuyla burkuldu,
Yanılıp sandı ki
Faytonun gölgesi
Karakuşlardır.

XII

Irmak akıp gidiyor
Karakuş uçuyor olsa gerek.

XIII

Akşamdı bütün ikindi.
Kar yağıyordu,
Daha yağacaktı kar.
Tünemişti karakuş
Sedir ağacının dallarında.

KURAM

Ben, çevremde ne varsa oyum.

Kadınlar anlar bunu.
Kimse düşes değildir
Arabadan yüz metre ötede.

Öyleyse portreler şunlar:
Bir kara dehliz,
Perdelerle çevrili bir yüksek yatak.

Bunlar sırf birtakım örnekler.

BİR ERİN ÖLÜMÜ

Daralır yaşamak ve ölüm beklenir
Güz mevsimindeki gibi.
Er düşer.

Ünlü ölülerden değildir ya,
Zorla duyurmaz ayrılığını,
Şatafat istemez.

Ölüm mutlaktır, anısız ve anıtsız,
Güz mevsimindeki gibi,
Rüzgâr kesilince

Rüzgâr kesilince ve gökler boyunca,
Yine de bulutlar gider
Kendi yönüne.

MERT ADAM

Güneş, o mert adam,
Pusuya yatmış dallar içinden çıkar,
O mert adam.

Yemyeşil kasvetli gözler
Otların karanlık biçimlerinde
Kaçışır.

İyi yıldızlar,
Soluk miğferlerle sivri mahmuzlar
Kaçışır.

Yatağımın korkuları,
Yaşamak korkuları, ölüm korkuları
Kaçışır.

O mert adam kalkıp gelir
Aşağıdan, yürür düşünceye dalmadan,
O mert adam.

KÜLRENGİ TAŞLARLA KÜLRENGİ GÜVERCİNLER

Başpiskopos gitti gider. Kilise külrengi.
Esvabını katlayıp kâfuruya koymuş.
Şimdi sırtında karalar, yürüyor
Ateş böcekleri arasında.

Kemikli payandalarla kemikli damlar
Taşlı bulutların altında düzene girmiş.
Kımıldamayan bir aydınlıkta dikilip durur.
Başpiskopos dinleniyor.

Giden gitmiş. Kilise külrengi kalmış.
Başpiskopos tatilini almış
Zangoç dolaşır, zangoç gözleri
Seyreder gökleri.

Titrek altın dökülüp öter de her yeri,
Güvercinleri ıslatır.
O gitti mi kuşlar da gider,
Kurumuşlar,

Hiç uçmayan kuşlar
Piskopos geçince uçmuşlar;
Bugünle yarınla yusyuvarlak,
Sırtlarında piskoposun renkli esvapları.

OKUYUCU

Bütün gece oturup kitap okudum,
Oturdum okudum sayfaları karanlık
Bir kitap okur gibi.

Güzdü, düşen yıldızlar
Ayışığında ürküp tortop olmuş
Büzüm büzüm biçimleri örtmüştü.

Okurken yanmıyordu lâmbam,
Bir ses mırıldandı: «Herşeyin
Sonu, soğuğa dönmektir,

Mis gibi misketin bile,
Kavunlarla allı ballı armutların
Yapraksız bahçede.»

Karanlık sayfaların yazısı yoktu
Tutuşmuş yıldızların izinden başka
Ayazın kasıp kavurduğu gökte.

BALÇIKÇI BAŞI

Baharın balçıklı bulanık ırmakları
Boğum boğum çapraşık
Balçıklı bulanık gökler altında.
Akıl, balçıklı bulanık.

Akıl için, şişen fışkıran yeşilin
Yeni kıyıları
Henüz bulanık değil;

Altının gök - sağrıları da
Değil.
Akıl, boğum boğum çapraşık.

Zenci çocukların en karası,
Bir balçıkçı başı var.
Işık huzmesi
Düşerken, uzaklarda, gökten yere,
Odur işte —

Şeftaliye tomurcuk açtıran,
Balçıkçı başı,
Aklı yöneten usta.

GARİP MERTLİK ÜSTÜNE SÖYLEŞİLER

Bana verdiğin
garip bir mertlik, eski yıldız:

Yapayalnız parla güneş doğarken,
senin payın yok o doğuşta!

I

Yapayalnız parla, çırılçıplak parla, tunç gibi parla,
yüzümde yansımadan, ne de canevimde,
hiç bir şeyin aynası olmayan ateş gibi parla.

II

Kendinden bir şey verme seni kendi aydınlığıyla yoğuran
İnsanlığa.
Sabahın ejderhası olma,
Yarı insan, yarı yıldız.
Akıl olma
Dul kadının kuşu gibi,
Yaşlı bir beygir gibi.

SIRF DÖRT DÖNMEKTEKİ KIVANÇLAR

Bahçe uça uça dört döndü melekle birlikte
Melek uça uça dört döndü bulutlarla,
Bulutlar uçup dört döndü, dört döndü bulutlar,
Bulutlar uçup dört döndü bulutlarla birlikte.

Kafataslarında bir sır var mı ki,
Koruluklarda davar kafataslarında ne var?
Kara kukuleteli davulcular
Davullarından bir şeyler gümbürdetiyor mu?

Bayan Anderson'un İsveçli bebeği
Alman da olabilirdi, İspanyol da,
Ama herşey dönüyor da dönüyor denmesi
Enikonu andırıyor klâsik bir sesi.

BİR YANARDAĞDAN POSTA KARTI

Kemiklerimizi yoplayan çocuklar
Hiç bilmeyecekler bunların eskiden
Dağdaki tilkiler gibi koşuştuğunu;

Üzümler sonbaharda kokularıyla
Keskin havayı daha keskinleştirirken
Bu kemikler soluyarak yaşardı ayazda;

Hiç düşünmeyecekler bile kemiklerimizle
Daha neler bıraktık, her şeyin sürüp giden
Görünüşünü, duygularımızı bıraktık

Gördüklerimiz karşısında. Bahar bulutları,
Pancurları örtülü köşkün üstünden esiyor şimdi,
Bahçe kapımızdan, rüzgârlı gökten öte,

Sezip anlayan bir umutsuzluğu haykırırken.
Çoktandır biliyorduk köşkün manzarasını,
Köşk konusunda bizim anlattıklarımız

Köşkün bir parçası oluverdi... Çocuklar,
Hâlâ tomurcuklu aylalar örerek
Bizim sözlerimizi söyleyecekler de hiç bilmeden,

Köşk konusunda diyecekler ki sanki
Orada her kim yaşamışsa bırakmış
Boş duvarlarda bora gibi tepinen azgın ruhunu,

Allak bullak bir dünyada pis bir ev,
Ak doruğa çıkarılmış gölgeler paçavrası,
Görkemli güneşin altınlarıyla orası burası lekeli.

DÜŞEN ADAMLAR

Tanrıyla tüm melekler ninni söyler dünyaya
Değil mi sıcakta ay yükseliyor artık,

Otlarda çekirgeler yine çığlık çığlığa.
Yitik anılarla ay akılda yanar durur.

Adam yatar, üstünde eser gece rüzgârı.
Çanlar uzar da uzar. Uyku değil bu, arzu.

Ah! Evet, arzudur bu... yatağa yaslanmıştır,
Yatağında dirsekler üstüne abanarak,

Gece yarısı, kara yastığa baka baka
Felâket odasında. umutsuzluktan öte,

Büyüyen bir içgüdü gibi. Neyi arzular?
Hiç bilmeyecek bunu düşünüp duran adam,

Hayatın ta kendisi, öğüten cenderede,
Arzunun doygunluğu, durmadan bomboş bakar

Karanlıkta yastığa gömülmüş bir kafaya,
Ter bezinden irice, mutlakların dilini

Konuşarak, gövdesi kopmuş kafa, isyanla
Serkeş çığlıklarıyla dudakları şişmiştir,

O düşen adamlardan birinin başıdır bu,
Dinlensin de konuşsun diye yastığa konmuş.

Sadece yaptığını yapmakla söylediği
Tertemiz hecelerle konuşsun diye tekrar.

Tanrıyla tüm melekler, arzusu buydu işte,
Bu uğurda ölmüş de başı kanlı yatıyor.

Şehit dudaklarında kendi kanının tadı,
Ey ekmek - eldenciler, demagoglar, zenginler!

Ölüm bir taştır ama inancıydı bu ölüm.
Cennet değil yeryüzü sevgisi için öldü.

Gece rüzgârı okşar hayatın cerbezesi
Olan sözlere dalıp hulya kuran adamı.

YIKICI BİR KUVVETTİR ŞİİR

Yoksulluk budur işte,
Yürekte bir hiç olması.
Birşey olması, ya da hiç.

Biçilmiş kaftandır hani,
Bir aslan, bir öküz gönülde,
Solumasını duymak orda.

Korazon, iri kıyım köpek,
Buzağı, çarpık bacaklı ayı,
Kanını tadar, tükürüğünü değil.

Azgın bir canavar gövdesinde
Bir insan gibidir o.
Canavarın bedeni onundur.

Aslan uyur güneşte.
Pençelerinde burnu.
Kıyabilir insanın canına.

İKLİMİMİZDEN ŞİİRLER

I

Pırıl pırıl bir çanakta duru su,
Pembe beyaz karanfiller. Odada
Işık karlı bir havaya benzer daha çok,
Karları yansıtır. Yeni yağmış kar
Kış sonunda ikindiler döndüğü vakit.
Pembe beyaz karanfiller - insan
Çok daha fazlasını ister. Gün bile
Yalınlaştırılmış: beyaz bir çanak,
Soğuk mu soğuk porselen, basık yuvarlak,
İçinde karanfillerden fazla bir şey yok.

II

Diyelim ki baştan başa bu yalınlık
İnsanı bütün işkencelerinden sıyırmış,
Gizlemiş kötülükle yoğrulan canlı benliği
Ve yeniden yaratmış onu bir beyaz dünyada.
Duru suyun dünyası, uçları pırıl pırıl,
Yine de daha fazlasını özler ve ister insan,
Beyaz dünyadan, karlı kokulardan fazlasını.

III

Yine de durup dinlenmek bilmeyen akıl kalır,
Bu yüzden insan kaçmak ister, dönmek ister
Uzun süredir yaratılıp kalmış olana.
Eksik ve kusurlu, bizim cennetimizdir.
Unutmayın, bu zehir zemberekte, hoşlanmak
Eksik ve kusurlu içimizde yanıp tutuşurken
Aksak sözlerde, inatçı seslerde yatar.

İKİ ARMUT ÜSTÜNE İNCELEME

I

Üstünkörü öğretim kitabı.
Kemençe değildır armutlar,
Ne de çıplak, ne de şişe.
Başka hiç bir şeye benzemezler.

II

Sarı biçimlerdir armutlar,
Bükümlerden meydana gelmiş,
Dibe doğru geniş, fırlak.
Bir damla kırmızı karışmış.

III

Dümdüz yüzey de değiller,
Anahatları kıvrım kıvrım.
Biçimleri yuvarlaktır,
En üstte sıskalaşır gider.

IV

Öyle yoğrulmuş ki biçimleri
Mavi benekler var içlerinde.
Kaskatı kupkuru bir yaprak
Sarkıyor saplarından.

V

Sarı parıldar.
Işıldar türlü sarılarla,
Kavun içi, turuncu, yeşil
Çiçek açmış kabuğunda.

VI

Armutların gölgeleri
Yeşil kumaşta öbek öbek leke.
Armutlar görülemez
Bakanın kayfine göre.

KURU SOMUN

Felâketli bir ülkede yaşamakla birdir
Felâketli bir çağda yaşamak.
İşte inişli çıkışlı dağlar taşlar
Kayalara çarpa çarpa akıp giden ırmak,
İşte bu ülkede yaşayanların izbeleri.

Somunun ötesinde resmini çizdiğim bu işte,
Karların hiç dokunmadığı kayalar,
Irmak boyunca çamlar, kupkuru adamlar yele
Karışmış, ekmek gibi sarı, kuşları düşünerek,
Yanan ülkelerden, kara kumsallardan kanatlanıp

Pis sular gibi dalgalarla kayalar üstünden
Süzülerek gelen kuşları, gökte akarcasına,
Gök onları sürükleyen bir akıntıymış gibi,
Kıyıda dalgalar nasıl yayılıp giderse öyle,
Dağları ardarda yıkayıp da çırılçıplak.

Davulların gümbürtüsüydü duyduğum,
Açlıktı, açlar çığlık çığlığa,
Dalgalar, yürüyen bir orduydu dalgalar,
Felâketli bir çağda düzgün adım
Aşağılarda, asfaltta, ağaçlar altında.

Kayalarda düzgün adım yürürken ordu,
Kuşlar yine ıslak sürülerle geliyordu,
Bahardı da ondan, geleceklerdi ister istemez.
Elbette yürüyecekti askerler
Davular gürleyecek, gürleyecek, gürleyecekti.

DAĞ BAŞLARINDA CILIZ BİR AKIL

Kasabın eli vardı orda.
Sıkıp ezdi de onu kan
Fışkırdı parmaklarından
Ve döküldü yerlere.
Sonra gövde de yuvarlandı.

Sonradan, geceleyin,
İzlânda rüzgârıyla
Seylân rüzgârı
Birleşip kavradılar da aklımı
Düşüncelerimi zincire vurdular.

Denizden esen kara rüzgârla
Yemyeşil rüzgâr
Dört döndü üstümde.
Aklın kanı döküldü
Yerlere Uyuyordum.

Ama bir adam vardı ki içimde
Bulutlara erişebilirdi,
Şu rüzgârlara değerdi belki
Bellerini büküp parçalardı,
Dimdik sipsivri durabilirdi gökte.

İNSANLA ŞİŞE

Akıl, kışın ulu şiiridir, insan
Yetişecek olanı bulmak için
Yok eder duygulu yuvalarını
Gülün ve buzun

Savaş ülkesinde. İnsandan fazla,
Irkın azgın öfkesiyle bir insan,
Nice ışıklar ortasında bir ışık,
İnsanlar ortasında bir insan.

Şiir, savaş illetini karşılayıp
Savaşın şiirden bir parça olduğunu
Göztermeli, bir düşünme yolu, yıkım
Yöntemi, akıl nasıl yok ederse

Bir tiksinti, dünyanın koparılışı
Eski ve yanlış bir hulyadan, güneşle eski sevişme,
Ayla olur olmaz bir sapıklık,
Barışın hantallığı.

Kar değildir kamış kalem ya da sayfa.
Şiir, rüzgârdan çok daha sert kamçılar,
Nasıl ki akıl, yetişecek olanı bulmak için,
Yerle bir eder gülle buzun duygulu yuvalarını.

UYURGEZER

Bir eski kıyıda yuvarlanır durur kaba okyanus
Sessiz gürültüsüz, sıska bir kuş gibi
Bir yuvaya konmayı kurar da yerleşmez hiç bir zaman.

Kanatlar dumadan açılır, ama asla kanat değil.
Pençeler tırmalanır kayalarda, sığ kayalarda
Uğultulu çukurunda kumların, sular götürünceye kadar.

Kuşun soyundaki nice kuşakların hepsini
Alıp götürmüş sular. Onlar gider ardarda.
Giderler arkadan, peş peşe, suların alıp götürdüğü.

Olmasa bu hiç konup yerleşmeyen kuş, olmasa
Evrenlerinde peş peşe giden kuş soyunun kaç kuşağı,
Sığ kıyıya düştükçe düşen okyanus

Bir ölüler iklimi olurdu: belki de gittikleri ülke değil,
Bir zamanlar yaşadıkları yer; yoksundurlar o ülkede
Yaygın bir varlıktan, orada apayrı ömür süren

Hiç bir bilgin dökmemiştir ortalığa
İnce solungaçlar, hantal gagalar, mahrem şeyler:
Oysa her şeyi duyan insandı bilgin, hepsi onundu.

SALT VAR OLMAKTAN YANA

Aklın sonundaki palmiye,
Ötelerinde son düşüncenin,
Tunç uzaklıklarda yükselir,

Altın tüylü bir kuş
Şakır palmiyede, anlamı insanca değil,
Duygusu insanca değil, bir yabancı şarkı.

Biliyorsun demek ki bu yüzden değil.
Mutlu, ya da mutsuz olmanız.
Kuş şakır. Tüyleri ışıldar.

Boşluğun ucunda durur palmiye.
Rüzgâr kıpırdanır dallarda usulca.
Kuşun alev süslü tüyleri süzülür aşağı.

GİTGİDE DAHA AZ İNSANCA, EY BARBAR RUH

Evde bir tanrı olması gerekliyse olacaktır,
Birtakım lâflar ederek odalarda, merdivende,

Yerde nasıl gezinirse gün ışığı öyle gezsin
Ya ay ışığında sessiz, ya Eflâtun'un hortlağı,

Aristo'nun iskeleti gibi. Assın duvarlara
Yıldızlarını. Burada sessiz sedasız yaşasın.

Olmasın konuşma gücü, kalsın içine kapanık,
Işın nasıl kapanıksa hareketlerine rağmen;

Nasıl ki renk kapanıktır bize en yakın olsa da;
Biçimler gibi bizlerden geleceğe bir şom haber.

İnsandır asıl kendine ve çağa yabancı olan,
Yoktur ay üstünde hiç bir yakını insan olanın.

İnsandır isteyip duran onun dile gelmesini
Hayvanlardan ya da sözle erişilmez kitlelerden.

Evde bir tanrı olması gerekliyse şöyle olsun:
Bizleri hiç işitmesin konuşurken, bir serinlik.

Allar içinde bir hiçlik, bizim uzaktan uzağa
Bir parçası olduğumuz kitlenin bir tutamağı.

VADİDEKİ KANDİL

Kandilim yandı koskoca vadide yapayalnız.
Üstünde birleşti azman gecenin ışıkları
Rüzgâr esinceye kadar.
Azman gecenin ışıkları sonra
Birleşti görüntüsü üstünde
Rüzgâr esinceye kadar.

KARALARIN HÜKÜM SÜRÜŞÜ

Gece, ateşin çevresinde,
Çalılarla dökülmüş
Yaprakların renkleri,
Kendilerini tekrarlayarak,
Dönüp dolaştı odanın içinde,
Tıpkı rüzgârda dönüp dolaşan
Yaprakların kendisi gibi.
Evet: ama geldi koşar adım
Ağır baldıranların rengi
Ve ben tavusların çığlığını hatırladım.

★ ELLİ SEKİZ

Kuyruklarının renkleri,
Rüzgârda, alacakaranlıktaki
Rüzgârda dönüp dolaşan
Yaprakların kendisi gibiydi.
Odayı kapladılar baştan başa
Uçup yere düşercesine
Baldıran dallarından.
Kulak verdim tavusların hıçkırıklı sesine.
Alacakaranlığa karşı çığlık mıydı bu
Yoksa yapraklara karşı mı
Rüzgârda gezinerek,
Alevler gibi dolaşarak
Ateşte döne döne,
Tavus kuşlarının kuyrukları gibi,
Avaz avaza ateşte dönerek,
Baldıranların haykırışı
Tavusların çığlığıyla dolu içi dışı?
Belki de bu çığlık baldıranlara karşı?

Pencereden
Gördüm gezegenler birleşti
Tıpkı yapraklar gibi
Rüzgârda dört dönen yapraklar.
Gördüm gecenin gelişini
Ağır baldıranların rengi gibi koşar adım,
Ürperdim.
Ve tavusların çığlığını hatırladım.

SÖZLERDEN YAPILMIŞ İNSANLAR

Biz ne olurduk cinsel efsane olmasa,
İnsanca hulya ya da ölüm şiiri?

Cıvık ayın hadım şarkıcıları — Yaşamak
Ancak yaşamanın önerileridir. İnsanca

Hulya bir yalnızlıktır, bu önerileri
Bir araya koyarız onda, düşlerle paramparça,

Yenilgilerin korkunç büyüleriyle,
Yenilgi ve düşler birdir diye korkarak.

Bütün ırk, kendi kaderinin acayip
Önerilerini yazıp duran bir ozandır.

TÜRKÜ SÖYLER KADININ BİRİ EVE DÖNEN ERE

Kanamayan yara cana kıyar.
Ne bakıcısı vardır, ne yakını,
Kimsesi yok ki ilgilensin.

Düşmeyen insan can verir.
Yürür ve ölür. Sağ kalmaz hiç bir şey
Eskiden var olanlardan başka.

Ak bulutlar altında yığın yığın
Devşirilmiş unutkanlık gibi,
Uyuyan havada.

Bulutlar köyün kentin üstünde,
Yürüyen adam konuşur onlarla,
Yarasından söz açar,

Halka tek lâf etmeden,
Meğer ki çıkagelsin bir kişi,
Ya şu adam, ya bu.

Bu yerlerin öz malı, ama öyle az
Tanır ki o kimseyi, olsa olsa
Havadan sudan konuşur.

Vazgeçer bir şeycikler yitirmeden
Tam dışında, tam ucunda köyün,
Oranın sessizliği içinde.

İRLANDA YARLARI MOHER'İN

Benim babam kim bu dünyada, bu evde,
Temelinde rûhun?

Babamın babası, onun babasının babası, onun da —
Gölgeler rüzgârlar gibi

Ana - babaya dönerler düşten önce, sözden önce,
Başladığı yerde geçmişin.

Giderler Moher'in yarlarına sisler içinden yükselip
Gerçeğin üstünde,

Şimdiki çağdan, bu yerden sıyrılarak
Üstüne ıslak yeşil otların.

Yar görüntüsü değil bu, uyku gezintileriyle dolu
Şiirin

Ve denizin. Benim babam bu, ya da belki
Onun olduğu gibi bir vakitler,

Bir benzeri, babalar ırkından biri: Toprak
Ve deniz ve hava.

NESNE ÜSTÜNE DÜŞÜNCELER DEĞİL DE NESNENİN KENDİSİ

Martta, kışın en erken bitiminde,
Dışardan kopan sıska bir çığlık
Aklındaki bir ses gibi geldi ona.

Biliyordu o sesi işittiğini,
Kış çığlığı, gün ışığında ya da önce,
Mart başlarında esen rüzgârda.

Saat altıda yükseliyordu güneş,
Hırpalanmış bir sorguç değil kar üstünde...
Dışarda olurdu yoksa.

Değil uykunun solmuş kâğıt hamuru
Gümbür gümbür karnından konuştu diye...
Dışardan geliyordu güneş.

O sıskacık çığlık — k'sı
Korodan önce gelen bir korocunundu.
Koskocaman güneşin bir parçasıydı,

Dua korosunun çemberleriyle çevrili,
Yine de ta uzaklarda.
Gerçeğin yeniden bilinmesiydi sanki.

KENDİ YAŞAMINDA UYUYAN ÇOCUK

Tanıdığın yaşlı adamlar arasında
Bir tanesi var ki, adsız, düşünüp durur
Ötekilerin hepsini, kaygılar içinde.

Bir hiçtir onlar, o tek aklın
Evreni dışında. Adam bakıyor onlara
Dıştan, biliyor onları içten,

Varlıklarının tek imparatoru,
Uzakta ama bu gece senin yatağının
Üstünde kirişleri uyandıracak kadar yakın.

AL EĞRELTİ

Koskoca yapraklı gün büyür durur dörtnala
Ve ortalığa yayar işte bu bildik yerde
Hiç bilinmeyen katı, zorlu eğreltisini
Al al üstüne dürtüp, mor mor üstüne itip.

Bulutlarda eşleri vardır bu eğreltinin,
Babalık alevinden daha az sağlam, ama
Yine de sırılsıklam alevin benliğiyle,
İz ve ince dalları, minnacık mimikleri

Ve sis serpintileri sarkık kollar olmuş da
Büyümüş öz gövdeye bağlantısından öte:
Göz kamaştırıp şişen pırıl pırıl canevi,
Bir öfkeyle parlayıp yanan baba alevi...

Yavru çocuk, hayatta yeter de artar bile
Gördüğünü anlatmak. Ama bak çok geçmeden
Görme gücü, uykulu gözü uyandıracak
Ve somut düzenini delecek nesnelerin.

PARKTAKİ BOŞ YER

Mart.. Biri yürüyüp geçmiş kar içinden,
Bilmediği bir şeyi arayarak.

Gece kıyıdan palamarı çözüp
Gözden kaybolan bir kayık gibi.

Bir kadının masaya bıraktığı
Ve unutup gittiği bir gitar sanki.

Bildiği bir evi yine görmeğe gelen
Bir adamın içindeki duyguya benzer.

Rüzgâr esiyor asmalarla örtülü
Çardağın dört bir yanından.

DÖVMELER

Aydınlık, örümcek gibi.
Geziniyor suyun üstünde,
Kenarında köşesinde karların.
Senin gözkapaklarında geziniyor
Ağını örerekten,
Çifte ağını.

Senin gözlerinin ağları
Sımsıkı örülmüş
Etine kemiğine,
Sarılmış gibi kirişlerle otlara.

Senin gözlerinin lifleri duruyor
Suyun üstünde
Ve kenarında köşesinde karların.

ÇAY

Parktaki begonyalar
Kırağıdan bumburuşuk olunca,
Yayalar yolundaki yapraklar
Koşuşunca fareler gibi,
Senin fenerinin ışıkları döküldü
Denizdeki gölgelerle gökteki gölgelerin
Alacalı bulacalı yastıkları üstüne,
Cava'da şemsiyeler gibi.

YER GÖK DÜŞÜNCELERİ

Yaban kuşları bir türkü tutturmuş ormanda,
Yaşamaktan, bahardan, pırıltılı sellerden,
Tufan gibi, dönüp bize gelen güneşimizden.

Bütün kış boyunca, tanrının günü,
Zorla alıştırdık kendimizi masmavi bir akılla
Yaşayıp durmağa rüzgâr ve ayaz dünyasında,

Hem de sarsılmaz, dipdiri irademizle
Sipsivri buzların kapladığı sabahlarda
Daracık gökte öteden gelip ötemize geçen.

Ama nedir ki aydınlık akılla aydınlık irade
Yazın şen-şakrak ağaçlarında, bir sarhoş ana gibi,
Sabah erken, türküler tutturup ötüşenler için?

KÜKREYEN RÜZGÂRA

Aradığın hece hangisi,
Yaman ses,
Uykunun uzaklarında?
Söylesene.

EVE DÖNERKEN

TAM DİYORDUM Kİ
«GERÇEK DİYE BİR ŞEY YOKTUR,»
ÜZÜMLER DAHA DOLGUN GÖRÜNDÜ
BİR KOŞU DELİĞİNDEN FIRLADI TİLKİ.

SEN... SEN DİYORDUN Kİ:
«BİRÇOK GERÇEKLER VARDIR,
«TEK GERÇEĞİN PARÇASI DEĞİLDİR ONLAR.»
DER DEMEZ, GECELEYİN, AĞAÇ DEĞİŞMEYE
BAŞLADI,

YEŞİLLERLE TÜTEREK, MAVİLERLE DUMANLI.
İKİ GÖVDEYDİK KORUDA
YAPAYALNIZ DURMUŞUZ DEDİK.

O ZAMANDI İŞTE, BEN DEDİM Kİ:
«SÖZLER, TEK BİR SÖZÜN BİÇİMLERİ DEĞİL,
«BÖLÜMLERİN TOPLAMINDA BÖLÜMLER VARDIR
ANCAK.
«GÖZLE ÖLÇÜLMELİDİR DÜNYA.»

O ZAMANDI İŞTE, SEN DEDİN Kİ:
«PUTLAR BOL BOL YOKSULLUK GÖRMÜŞTÜR,
«YILANLARI GÖRMÜŞTÜR, ALTINI, BİTLERİ,
«AMA GERÇEĞİ GÖRMEMİŞTİR.»

İŞTE O ZAMANDI, SESSİZLİK KOCAMANDI,
UPUZUNDU, GECE YUSYUVARLAKTI,
GÜZ KOKULARI SIMSICAKTI,
YAKINCACIK, SAPASAĞLAMDI.